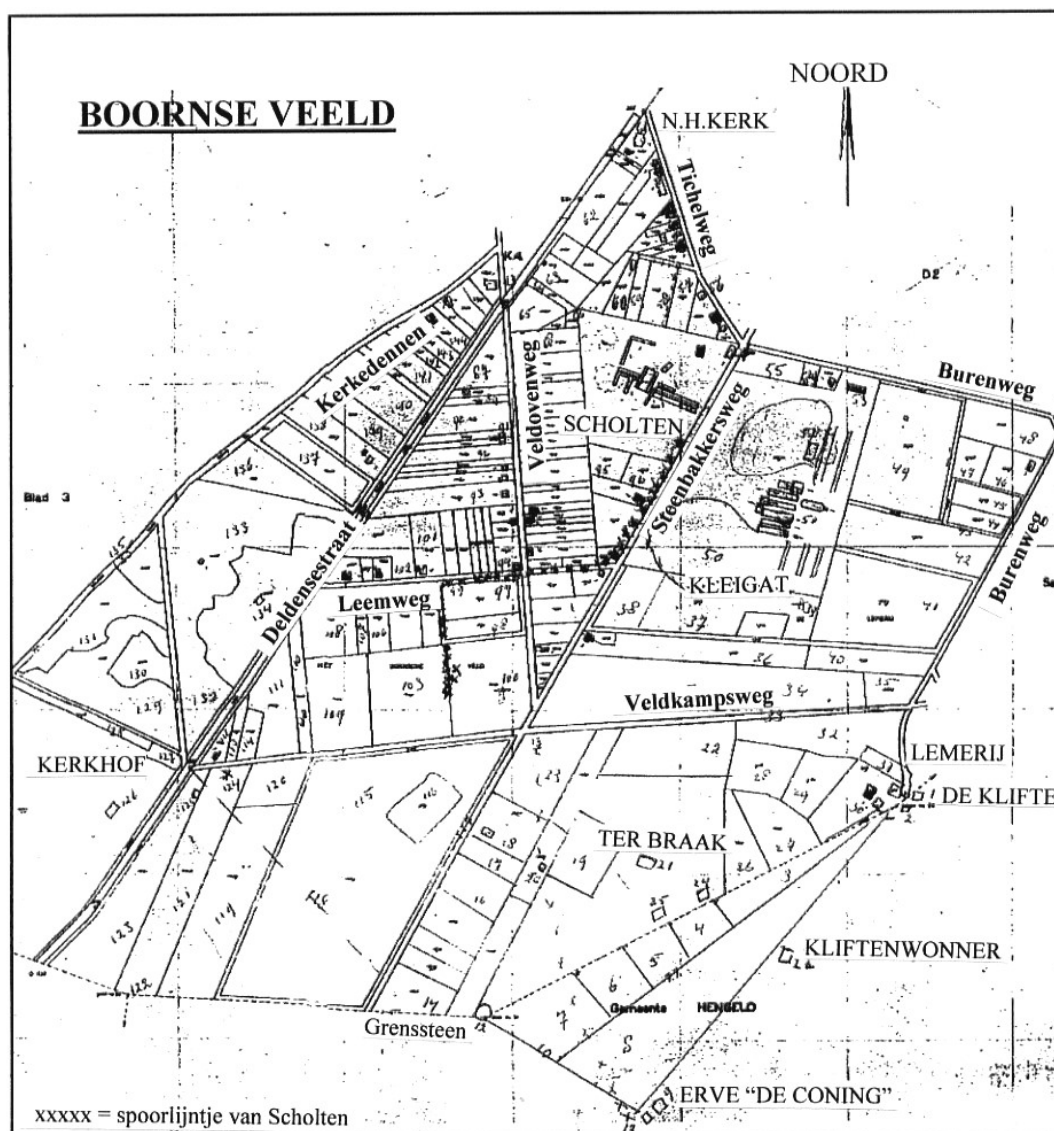

RONDGANG OVER 't BOORNSE VEELD

Deze keer starten wij onze wandeling in Buren bij erve "De Coning" (Weernink), dat is nummer 9 op bijgaande kaart en net over de gemeentegrens in Hengelo gelegen. We zien bij nummer 1 De Kifte, 2 "Kiftenwoner" Besselink en 2a Weghorst. We laten dit achter ons want dit is reeds beschreven in (bron 1): Vanuit Weernink baande men zich vroeger, om het koren te laten malen, via de Veldkampsweg een weg regelrecht afgaande op de korenmolen van Dikkers nabij de Bornebroeksestraat.

We gaan via de Burenweg, nummer 10, door de landweer die begint bij erve Breukers "De Lemerij", 31. Deze landweer is in 1770 op bevel van de graaf van Wassenaar aangelegd en wordt uitgebreid beschreven in (bron 2). Vanaf nummer 12 bij de grenssteengaan we langs de

Schildsweg voorbij nummer 25, 't huisje van *Wottel Jan* en nummer 24 't hutje van Steinman met zijn dochter. Ter zijde van Breukers, op de hoek van de landweer bij de grenssteen, was een jodenkerkhof. In 1967 is dit kerkhof geruimd en zijn de menselijke resten overgebracht naar het kerkhof Kana aan de Prins Bernardstraat (thans Twijnerstraat).

Op nummer 21 is Ter Braak begonnen met een varkensstal. Dit is het Welemansveld. Hij heeft indertijd "*Fluitjörre*" ervoor gespannen om deze grond geschikt in handen te krijgen. In 1925 is deze grond ontgonnen. Op nummer 19 en 22 is een voetbalveldje van VDO geweest. Op nummer 20 stond het later verplaatste boerderijtje van "*Koets'njan*" en op nummer 18 is de familie Kristen gaan wonen die wegens uitbreiding van Jonge Poerink aan de Molenkampsweg in 1928 naar hier is verhuisd, naar perceel dat in 1925 door Wolthuis ontgonnen was. Voor de tweede maal moest de familie Kristen dus wijken, nu voor de aanleg van de E 8.

Het voetpad Delden – Borne moest eveneens door de aanleg van de E 8 deels verdwijnen. We volgen dit pad naar het gebied van de voormalige steenfabriek van Morselt en we steken daarvoor de Veldkampsweg over. We gaan voorbij "*t Veeld van Tony Rientjes*", het woonhuis van Leferink, "*t Hoge veeld van Schwering en Mörselboer*" en de veldgrond "*Lemerij*" van Mörselboer en Rientjes. Naast dit perceel, nummer 51 langs de huidige Steenbakkersweg, heeft in 1861 de Heer Arntz uit Midlingen ruim 1 bunder heidegrond gekocht van Morselt. Hij vulde dit aan met heidegrond van Lensink zodat het totale oppervlak 3 bunder bedroeg, genoeg voor een steenbakkerij. Op nummer 50 was het bij de fabriek behorende kleigat. In 1864 is het *tichelwerk* door Herman Morselt overgenomen met alle gebouwen. In 1959 is de steenfabriek verkocht.

Op nummer 53 vinden we de huisplaats van de familie Kluppels – Hees. Nummer 54 was het erf van steenfabrikant Morselt en op 55 was de latere opslagplaats van Coberco. Hierin is thans, aan de Tichelkampweg, het autobedrijf van de gebroeders Lansing gevestigd. Op nummer 52 vinden we nog een gedeelte van de steenfabriek van Scholten. We steken nu de Steenbakkersweg over en komen bij het Tichelwerk van Scholten. Met dit tichelwerk begon men in 1864, maar onzeker is of dat precies op deze plaats was. Over de genoemde steenfabrieken is uitvoerig geschreven in (bron 3).

We gaan verder met de wandeling en komen bij het woonhuis van de familie Haafkes. Daarnaast liep een looppad van Scholten naar de Deldensestraat. Iets meer naar het dorp zijn we dan bij het erf van de familie Lansink. Achter hun huis is uitzicht op volkstuintjes op grond van Twickel en daarnaast, op nummer 61, staat de nieuwe Hervormde kerk. Langs deze percelen komen we bij een kleigat, nummer 63, van de steenfabriek van Bussemaker met daarbij een watermachientje t.b.v. de fabriek van Spanjaard. Daarnaast, om de hoek, ligt het kleigat van Scholten met op de hoek op nummer 66 de woning van Willem Pelt, die hij huurde voor 90 cent per week.

We bevinden ons op het *Bornsche Veld* op de Veldovenweg en komen langs enkele percelen tuingrond, de nummers 67 – 73 en bouwland van Bussemaker op de nummers 95 en 96. Aan de overkant van deze weg ligt op 91 het erf van Egberink (*De Strotte*) en op 94 woont de familie Kroeze. Vanaf nummer 108 liep langs 97 en 98 een spoorlijntje vanaf het oude kleigat van Scholten (109 – 103), zie xxx op de kaart, naar het tichelwerk van Scholten. Dit kleigat

werd later een stortplaats van de firma Heerbaart. Ongeveer in 1946 is men hier met boringen begonnen.

Perceel 110 was van Leferink en hier werd in 1900 begonnen met de bouw van een huis voor Morskate. Hij was afkomstig van het erve Morskate in Azelo. Volgens G. Morskate was hier toen alles begroeid met heide en dennen. Om er te komen moest men over een smal pad, dat de *Kattendiek* werd genoemd. Omdat daar vlakbij ook het voetbalveld van NEO was werd het pad langzamerhand breder. Na de oorlog werd aan het pad de naam *Leemsweg* gegeven. Morskate kreeg toen nummer 1 als huisnummer. G. Morskate is in 1959 van hier vertrokken. De vader van G. Morskate moest voor Van Gelder op perceel 119 een put graven. Na 3 putringen had hij nog steeds geen water, wel leem. Hij gooide er toen maar een paar emmers water in en is er toen maar snel vandoor gegaan...

We zijn intussen op nummer 125, de kerkengrond de *Huttenkamp*, waar in 1939 in een klein hutje, Joh. van Leeuwen woonde, die in Wereldoorlog II is vertrokken. Op de hoek was perceeltje nummer 112, grond van Weelman, dit werd in 1939 gekocht door Scholten. Hierop woonde Hemmink die er een huis en café *De Zonnebloem* had met "verlof" en speeltuin. Later woonde hier de familie D. Pigge met Gesina Nijland. Vader Pigge werkte als stoker bij de steenfabriek van Scholten. Fabrieksarbeiders die bij Scholten werkten zetten hier hun fiets neer.

Op de Huttenkamp hadden goeude ingezetenen van Borne hun tuinen.

In 1944 is dit alles verdwenen. Op nummer 124 werd op 1 mei 1944 een huis door een bom getroffen waardoor het gedeeltelijk werd beschadigd.

's Middags tegen etenstijd was het hard lopen om een bord, lepel en vork te krijgen, dan kwam er erwtensoepp uit de gaarkeuken die zo dik was dat de lepel er in kon staan!

Perceel 119 en 120 was oorspronkelijk van Twickel. Daar woonde de "*Bargjorre*" van Gelder. Hij is verongelukt in de buurt van Zwolle toen hij op weg was naar de markt aldaar.

Op de plaats waar Pigge woonde is later de familie Kristen gekomen. Zij kwamen van perceel 18 waar ze weg moesten door de aanleg van de E8. We zien op perceel 116 een hut aangegeven. Daardoor zal de naam Huttenkamp zijn ontstaan. Het gebied was 11 ha groot met veel heide en dennen en was eigendom van Rientjes. In 1912 heeft Gerhard Rientjes, geboren in 1885 op de Hof, de Huttenkamp in zijn eentje met twee paarden omgeploegd waarbij hij gebruik maakte van een z.g. *halve gek*. Die hij, zoals hij mij verteld heeft, door de smid Hein van Harten als een soort bak had laten maken van ongeveer 1 m³ inhoud. Daarover liep in het midden een ketting. Was de bak vol, dan kon hij m.b.v. de ketting de bak omkiepen op de plek waar hij de inhoud wilde deponeren. Om de dennenbomen er uit te krijgen werd de halve gek er voor gespannen en werd de boom er met wortel en al uitgetrokken. Het paard werd "razend" als de boom op zijn achterwerk terecht kwam. Hij heeft er in totaal twee jaar over gedaan en bleef soms in de hut overnachten. De hut, die er al jaren stond, heeft hij in brand gestoken. Gerhard Rientjes is 96 jaar oud geworden.

Bij perceel 122 is de grens aangegeven door een paal. Het is daar grond van Twickel en deze paal markeert de marke *Zenderen*, 't *Markepoalsken*, bij de landweer. We steken nu de Deldensestraat over bij het gemeenteveld waar voorheen de ijsbaan was. We komen langs het algemeen kerkhof bij het kruispunt met de Twickelerblokweg. We gaan langs het bos van de

gemeente Borne en het bos van Spanjaard en verder langs verschillende percelen weidegrond van Bornse inwoners. Dit stuk werd later de Kerkedennen genoemd waarop een villawijkje is ontstaan. Op nummer 143 bij de woning van Nijhuis, "De Muske", heeft vroeger een papierfabriekje gestaan dat in 1929 is afgebrand.

We hebben met bovenstaande wandeling een overzicht verkregen van en over het Bornsche Veld. In dit gebied zijn veel bedrijven tot stand gekomen die, voornamelijk in de 19^e eeuw, aan veel arbeiders werk hebben verschaft. Ook hier is al het oude verdwenen en zijn nieuwe woningen gekomen.

M.G.E. van Harten – Fransen.

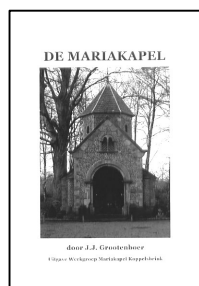
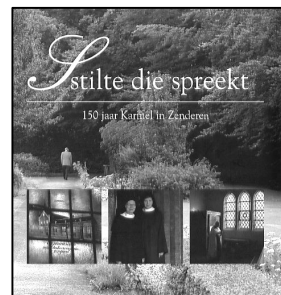
Bronnen.

1. M.G.E. van Harten – Fransen.
Verhalen uit vorige eeuwen rond de gemeente Borne, z.j. (ca. 2000).
Deel 2: Het Schilt – Buren.
2. M.G.E. van Harten – Fransen.
Landweren, Borgen & Postwegen, Grepen uit de historie van Borne, Borne 1990.
3. M.G.E. van Harten – Fransen.
Grepen uit de historie van Borne, Deel 2, Borne 1987.

BOEKENNIEUWS

Ter gelegenheid van het jubileum *150 jaar Karmel in Zenderen*, verscheen het boekje **Stilte die spreekt**. Het 80 pagina's tellende boekje bevat een zeer summier *Ten geleide* door Pater Tjeu Timmermans waarin iets over de geschiedenis van de Karmelieten in Twente wordt meegedeeld. Vervolgens worden soms verrassend fraaie kleurenfoto's getoond, voornamelijk van de bewoners van zowel het vrouwen- als het mannenklooster in Zenderen. Het boekje wordt besloten met een hoofdstukje waarin de *Regel van de Karmel* wordt weergegeven. Een lijst met bijschriften bij de foto's completeert het geheel. Al met al een zeer aardig fotoboekje, uitgegeven door de Nederlandse Provincie Karmelieten (Almelo). Samenstelling en vormgeving zijn van Rob Lucas te Enschede en de foto's zijn gemaakt door Jan Kolner en Emmy Lokin. Het boekje is in de boekhandel verkrijgbaar voor € 12,50.

Dit najaar verscheen een klein gidsje met als titel **De Mariakapel**. Het is een 17 pagina's tellend boekje dat is uitgegeven door de Werkgroep Mariakapel Koppelsbrink en de tekst is van J.J. Grootenboer. Het in kleurendruk uitgegeven drukwerkje is verlucht met kleurenfoto's van Ruud Grootenboer en verhaalt over het ontstaan en de moeizame verkrijging van vergunningen voor de bouw van de kapel op het vroegere kerkhof waar eens de Waterstaatskerk heeft gestaan. Hoewel bijschriften bij de tussengevoegde bouwschetsen ontbreken, is het toch een alleraardigst geschriftje geworden dat voor € 3,00 verkrijgbaar is bij de heer H.G. Rientjes, Koppelsbrink 30, Borne en bij de VVV Borne.

BOORN en BOERSCHOP